

Hannes Põllu

allika.matkamaja@gmail.com

Teie 09.11.2024

Meie 10.12.2024

nr 13-5/6910-6

Vastus Teie pöördumisele

Lugupeetud Hannes Põllu

Olete 09.11.2024 esitanud pöördumise seonduvalt Justiitsministeeriumi 22.10.2024 vastusega nr 13-5/6910-4, milles ministeerium ei pidanud põhjendatuks Teie taotluse alusel algatada Harju Maakohtu esimehe Astrid Asi suhtes teenistuslikku järelevalvet. Selgitate, et Teile jääb arusaamatuks ministeeriumi sellekohane otsus ja soovite teada, mis asjaoludel ministeerium järelevalvemenetlusi algatab. Samuti soovite tutvuda Harju Maakohtu esimehe 16.10.2024 vastusega ministeeriumi järelepärimisele ning soovite teada, mida kohtu esimees tegi selleks, et vältida kohtulahendi kuulutamist ligi 4 kuud hiljem.

Kohtute seaduse (KS) § 12 lg 2 ja lg 3 p 3 kohaselt maakohtu esimees vastutab õigusemõistmise korrakohase toimumise eest kohtus ja teostab seaduses ettenähtud järelevalvet. KS § 45 sätestab, et õigusemõistmise korrakohase toimumise ja kohtunike kohustuste täitmise üle teostab järelevalvet kohtu esimees. See tähendab, et kohtu esimees saab kohtunike suhtes läbi viia teenistuslikku järelevalvet õigusemõistmise korralduse ja kohtuniku üldiste ametikohustuste täitmise üle, kuid tal puudub õigus sekkuda teise kohtuniku kohtuasja sisulisse lahendamisse. Teenistuslik järelevalve võib päädida distsiplinaarmenetluse algatamisega kohtuniku suhtes, kui kohtuniku tegevuses peaksid ilmnenema distsiplinaarsüüteo tunnused, kuid järelevalve võib lõppeda ka distsiplinaarmenetlust algamata.

Justiitsminister teeb KS § 45 lg 2 järgi järelevalvet esimese ja teise astme kohtu esimeeste üle kohtuhaldusfunktsiooni täitmisel. Ministri järelevalve esimehe üle saab hõlmata üksnes esimehe seadusest tulenevate ülesannete täitmist kohtujuhina (ennekõike KS § 12 lg 3). KS § 45 lg 2 sätestatu kohaselt võib minister järelevalve tegemisel kohtu esimehelt nõuda seletusi õigusemõistmise korrakohase toimumise kohta kohtus. Distsiplinaarvõimu ministril kohtu esimehe suhtes ei ole, kuid oma ülesannete olulisel määral ja süülisel täitmata jätmisel võib minister esimehe ennetähtaegselt ametist vabastada (KS § 12 lg 4 p 2).

Kokkuvõtvalt ei tuvastanud me kohtu esimehe tegevuses rikkumisi. Harju Maakohtu esimees Astrid Asi on vastava teabe saamisel koheselt selgitanud välja kohtunik Helina Luksepa seisukohad kohtulahendi viibimise põhjuste kohta. Kohtu esimehe selgituste kohaselt kuulutas kohtunik Helina Luksepp 08.10.2024 kohtuotsuse, mistõttu langes ära vajadus hinnata õigusemõistmist korraldava abinõu rakendamist.

On kahetsusväärne, et kohtulahendi kuulutamisel esines viivitus, kuid arvestades kohtuasjade hulka ühe kohtuniku kohta, ei ole kohtu esimehel võimalik jälgida kõikide kohtunike menetlustähtaegade täitmist reaalajas. Sellepärast olukorras, kus kohtunik ei ole teinud vajalikku menetlustoimingut ja menetluses esineb viivitus, peaks menetlusosaline pöörduma koheselt kohtuniku ja seejärel vajadusel esimehe poole. Kui kohtu esimees ei ole menetlusosalise taotlusel sekkunud, võib see olla aluseks kohtu esimehe suhtes järelevalvemenetluse algatamiseks. Kuna käesoleval juhul ei olnud Te kohtu esimehe poole pöördunud, ei olnud tal teavet tekkinud olukorra kohta. Seetõttu puudus kohtu esimehel ka võimalus otsustada õigusemõistmist korraldava abinõu rakendamise üle.

Lisaks olete toonud välja, et Teie arvates märgib menetlustähtjad toimikusse kohtuistungi sekretär, mitte kohtunik ise ning kui seda nõuet ei ole täidetud, siis järelikut läks nii kohtunikul kui ka sekretäril tähtaeg meelest ära. Selgitame Teile, et kohtumenetlust juhib kohtunik, mitte kohtuistungi sekretär. Kohtuistungi sekretäri ametikoha põhieesmärk on kohtumenetluse läbiviimiseks vajaliku asjaajamise tagamine vastavalt kohtuniku juhistele. Kohtuistungi sekretäril ei ole pädevust kohtunikule juhiste andmiseks menetlustoimingute tegemiseks. Seega menetluse läbiviimise ja tähtaegade järgmise eest langeb vastutus kohtunikule.

Selgitame, et Harju Maakohtus on 16.10.2024 vastusele kehtestanud avaliku teabe seaduse alusel juurdepääsupiirangu. Juurdepääsupiiranguga teabega tutvumiseks peate pöörduma juurdepääsupiirangu kehtestanud asutuse poole.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mari Kirs
nõunik

Mari.Kirs@just.ee